

تحلیل محتوای کتاب فارسی اول ابتدایی از منظر مهارت های زندگی

زهرا فروزش^۱، آریتا یوسفی^۲

کارشناسی ارشد تربیت بدنی، دانشگاه آزاد، واحد بهبهان^۱

آموزگار آموزشگاه رقیه خاتون، شهرستان بهبهان^۱

کارشناسی آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، واحد بهبهان^۲

آموزگار آموزشگاه هیأت امنایی صدیقات ۱، شهرستان بهبهان^۲

چکیده:

پژوهش حاضر به تحلیل محتوای کتاب فارسی اول ابتدایی و شناخت ویژگی های کتاب براساس مهارت های زندگی می پردازد. جامعه تحقیق، کتاب فارسی اول ابتدایی و واحد تحلیل مهارت های زندگی به صورت تمام شماری بود. روش تحقیق توصیفی از نوع تحلیل محتوا بود که با استفاده از جدول کدگذاری کل کتاب فارسی براساس ۱۰ مهارت و ۲۴ مقوله کدگذاری شد. برای محاسبه از روش همبستگی بین دو کدگذار ($R=0/86$) استفاده شد. نتایج نشان داد در مجموع به ۱۰۴ مهارت زندگی اشاره شده بود و از بین مهارت های ده گانه مهارت های ارتباطی (۲۶ مورد) بیشترین و مهارت مقابله با هیجانات (۱ مورد) کمترین تعداد از مهارت های زندگی را در کتاب فارسی پایه اول به خود اختصاص داده اند.

کلید واژه: مهارت های زندگی، کتاب فارسی، پایه اول

بیان مسأله

زندگی اجتماعی، پیشرفت صنعتی و تحولات عظیم در فن آوری اطلاعات و رسانه ها، زندگی بشر امروزی را به وضعیت سردرگم و پیچیده ای تبدیل کرده است، که سازگار شدن با این شرایط مستلزم آگاهی از نحوه کنار آمدن با مشکلات می باشد. کنار آمدن با فشارهای زندگی و کسب مهارت های فردی و اجتماعی همواره بخشی از واقعیت های زندگی انسان بوده و در ادوار مختلف زندگی به اشکال گوناگونی تجلی می یابد (خوشابی، نیکهان و مرادی، ۲۰۰۸). امروز برخلاف ایجاد تغییرات عمیق فرهنگی در شیوه های زندگی، بسیاری از افراد در رویارویی با مسائل زندگی فاقد توانایی های لازم و اساسی اند و همین موضوع آنان را در مواجهه با مسائل و مشکلات زندگی روزمره و مقتضیات آن آسیب پذیر نموده است (قربانی شیروودی، خلعتبری، تودار، مبلغی و صالحی، ۲۰۱۱).

مهارت های زندگی توانایی هایی هستند که با تمرین پی گیر پرورش می یابند و شخص را برای روبه رو شدن با مسائل روزانه زندگی، افزایش توانایی های روانی، اجتماعی و بهداشتی آماده می کنند. هم زمان با رشد جسمانی و روانی، انتظارات خانواده و جامعه نیز از افراد افزایش می یابد به طوری که نوجوان می پذیرد به سبب زندگی اجتماعی، بخشی از تمایلات خود را محدود کند و در چارچوب هنجارهای اجتماعی و گروهی قرار دهد (طارمیان، ۱۳۷۸).

مهارت های زندگی عبارتند از مجموعه ای از توانایی ها که زمینه سازگاری و رفتار مثبت و مفید را فراهم می آورند. این توانایی ها فرد را قادر می سازند مسؤلیت های اجتماعی خود را بپذیرد و بدون لطمه زدن به خود و دیگران، با خواست ها، انتظارات و مشکلات روزانه به ویژه در روابط بین فردی به شکل مؤثری روبرو شود (طارمیان، ۱۳۷۸). به عبارت دیگر منظور از مهارت های زندگی توصیه به دانش آموزان جهت در پیش گرفتن روش ها یا فراگیری عادات و رفتارهایی است که در آینده آنها را در زندگی فردی و اجتماعی یاری خواهد کرد.

چنین تعریفی از مهارت های زندگی مشخص می سازد که آموزش مهارت های زندگی در راستای حفظ وضع موجود، سازگاری فرد با آن و بهسازی فردای اوست زیرا رفتار و زندگی هر کس با بهره گیری از این مهارت ها بهنجار تلقی گردد. از سوی دیگر در رابطه با آموزش مهارت های زندگی در منابع مکتوب مربوط به صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) چنین آمده است که مهارت